

Романчук О.С.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
першого курсу спеціальності 051 Економіка,
науковий керівник: д.е.н., професор **Ушкаренко Ю.В.,**
Херсонський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ В УМОВАХ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ РИНКІВ ЄС

Закриття портів внаслідок повномасштабного вторгнення Росії змусило Україну шукати нові шляхи та методи зовнішньоторговельної діяльності. З 2022 року повністю зупинились торгівлі відносини з РФ та Білоруссю. Об'єм зовнішньої торгівлі з цими країнами у 2021 році становив 9,49 млрд. дол. США та 6,3 млрд. дол. США відповідно. У відсоткових значеннях експорт до Білорусі та РФ становив 7,2%, а імпорт – 15%. В таких умовах довелось вдаватися до переорієнтації зовнішньоекономічної діяльності. [1]

Одним з основних торговельних партнерів України в умовах війни стала Польща. Підґрунтям для формування тісних торговельних відносин стала лібералізація взаємов'язків ринків України та країн ЄС. Хоча до 2022 року зростання обсягів експорту певною мірою обмежувалось через відмінності в нормах та стандартах випуску продукції, ці обмеження значно послабились внаслідок прийняття постанови про тимчасову лібералізацію торгівлі в травні 2022 року. Регламентом постанови було передбачено:

- Призупинення дії тарифів певних категорій, таких як:
 - промислова продукція, що була включена в Угоду про вільну торгівлю між Україною та ЄАВТ;
 - зупинка системи вхідних цін для фруктів і овочів;
 - скасування квот на сільськогосподарську продукцію.
- Скасування антидемпінгових мит на імпорт;
- Скасування глобальних заходів захисту щодо українського експорту. [2]

Унаслідок прийняття постанови та вимушеної переорієнтації торговельної діяльності України посилилась зовнішньоекономічна діяльність та зросли показники імпорту та експорту. Об'єми цих показників та сальдо України і Польщі представлено на рис.1.

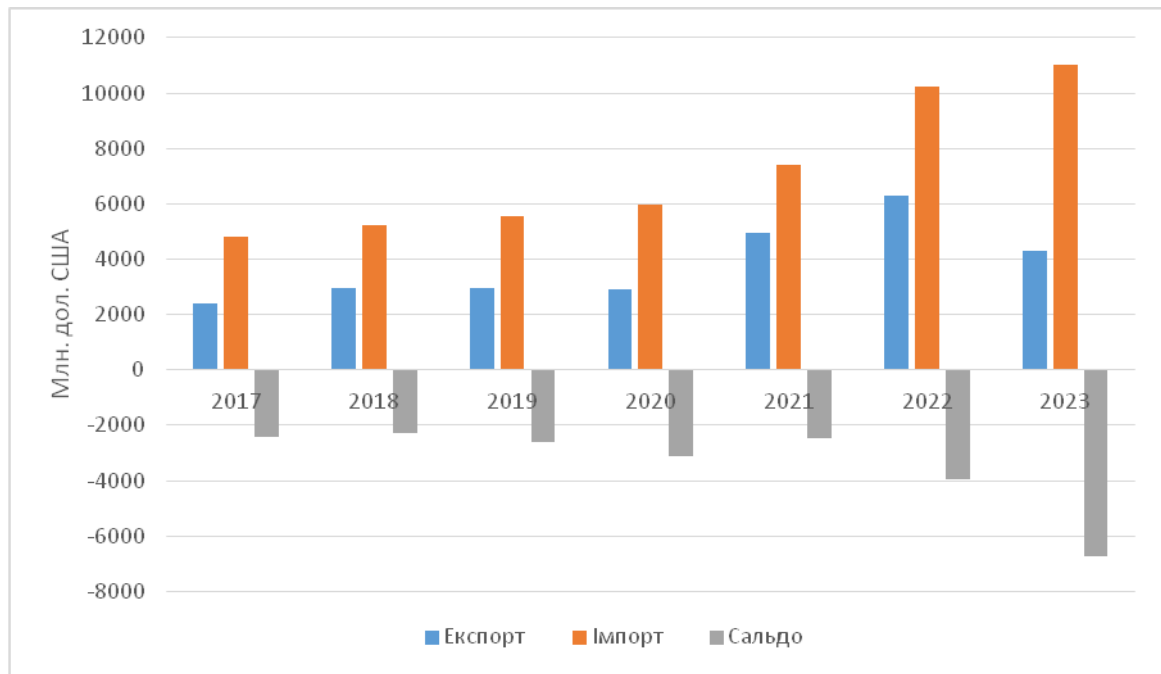

Рис.1 Об'єм торгівлі України та Польщі (в млн. дол. США)

Джерело: розроблено автором на основі [1].

З представлених на рис. 1 даних можна зробити наступні висновки.

У період з 2017 по 2021 роки, об'єм торгівлі України з Польщею стабільно зростав, нехай і досить повільними темпами. Найбільший ріст у цей період відбувся протягом 2021 року, на 70% порівняно з 2020 для експорту і 23% для імпорту. Сальдо за цей рік наблизилось до показників 2017 року, що показувало збільшення частки України в польсько-українських торговельних відносинах.

У 2022 році відбулось різке збільшення показників, в особливості імпорту. Це зумовлено звільнення 15% ринку збуту в Україні яку до війни займали РФ та Білорусь. Непропорційність збільшення експорту та імпорту пояснюється скороченням виробничих потужностей України в експортно орієнтованих галузях.

В контексті 2023-2024 років ці дані дозволяють зробити висновки стосовно не лише торгівельного балансу, а й залежності економік України та Польщі. Протекціонізм з боку Польщі стосовно українських товарів змінив сальдо на користь Польщі ще більше, а закриття польського ринку від українського зерна та перешкоди транзиту вдарили не лише по позиціям України в цих двосторонніх відносинах, а й в картині експорту загалом. В такому випадку доцільно розглядати введення дзеркальних заходів зі скорочення імпорту товарів з Польщі задля підвищення сальдо. Це дозволить не лише зберегти позиції на міжнародній арені як конкурентоздатного та впевненого гравця, а й простимулює виробництво товарів, які підпадуть під обмеження, в Україні. Зокрема молочної продукції, готової продукції з зерна, м'яса та кормів.

Список використаних джерел

1. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами. Державна служба статистики України. URL:<https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Регламент Європейського Парламенту та Ради № 2022/870 від 30 травня 2022 року про тимчасову лібералізацію торгівлі, яка доповнює торгові поступки, що застосовуються до української продукції відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого боку. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.152.01.0103.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A152%3ATOC